

20. sajand
EESTI
METSADES

Eesti Metsaselts
Estonian Society of Foresters

20. sajand Eesti metsades

20th Century in Estonian Forests

Teine trükk. Second impression

Ivar Etverk

2003

Sisukord

Saateks	5
Tänuavaldus	5
Autorilt	7
• Eesti	9
• Ülevaade metsadest	13
• Omandisuhted ja seadusandlus	31
• Metsandusadministratsioon ja metsakorraldus	39
• Metsa uuendamine	51
• Raied	65
• Metsakuivendus ja teede-ehitus	79
• Metsakaitse	93
• Metsa kasutamine keskkonna kaitseks ja puhkamiseks. Looduskaitsemetsad	109
• Metsa kõrvalkasutus	125
• Jahipidamine metsas	133
• Metsa- ja puidutööstus	147
• Metsanduslik haridus ja teadustöö	165
• Ühistegevus	179

Contents

Foreword	6
Acknowledgement	6
Preface	7
• Estonia	9
• An Overview of Estonian Forests	13
• Ownership Relations and Legislation	31
• Forest Administration and Forest Management	39
• Forest Regeneration	51
• Felling	65
• Forest Drainage and Forest Road Building	79
• Forest Protection	93
• The Use of Forest for Environmental Protection and Recreation. Protected Forests	109
• Use of Forest By-products	125
• Hunting in Forest	133
• Forest and Woodworking Industry	147
• Forest-Related Education and Scientific Research	165
• Social Activity	179

Saateks

Eestimaa on olnud läbi aegade metsane maa, eestlasi aga nimetatud metsa- ja maarahvaks. Et mets on eestlase jaoks olnud tähtis, seda kinnitab ka meie vanasõna: mets on vaese mehe kasukas. Kuid metsast on raadatud ka põllumaid, saadud toitu ja tervist tõbede vastu, leitud varju tuulte ning kaitset vaenuvägede eest.

Sajand võib olla nii pikk kui ka lühike aeg. Inimpõlvi mahub sellesse ju mitu, aga okaspuude "täiskasvanuks" saamiseks kulub üks sajand tervenisti ära ja korralikku palgimetsa saab selle aja jooksul raiuda vaid korra. See teeb metsast erilise loodusvara, mille kasvatamine nõuab ettenägelikkust ja raiumine vastutustunnet.

Mets on võimeline kasvama inimese osavõtuta. Inimene aga metsata hakkama ei saa – puhast õhku vajab igaüks ja siin on mets asendamatu. Nii on mets kujunemas oluliseks globaalse keskkonna mõjutajaks. Mets on üks võimsamaid ökosüsteeme. Eestis on juba pikka aega peetud metsade kompleksset majandamist märksa olulisemaks kui sealt saadavat puitu.

Eesti Metsaseltsi poolt kirjastatud metsaraamat iseloomustab Eesti metsi nappide sõnade, kuid seda mõjusamalt rohkete piltidega. Eriti väärtuslik on see neile, kelle kokkupuuted Eesti metsadega on seni jäänud põgusaks. Kuid raamat pakub palju ka asjatundjatele, ennekõike oma kokkuvõtlike ja informatiivsete ülevaadetega. See kõik muudab raamatu nauditavaks ka võõrkeelse lugeja jaoks.

Tahaksin siinkohal juhtida tähelepanu mõningatele tendentsidele. Metsa pindala suurenes möödunud sajandi jooksul rohkem kui kaks korda, kasvava metsa tagavara veelgi enam. Kahel korral – 1930. aastate majanduskriisi ajal ja Teise maailmasõja tingimustes raiuti lagedaks pind, mille taasmetsastamiseks tuli mõlemal korral töötada aastakümneid. Sama põhjustasid 1967. aasta tormid, mis räsivad eriti Lääne-Eesti metsi.

Sajandi lõpukümnend esitas uued väljakutsed, ja Eesti metsast sai tagatis iseseisvuse taastanud riigi rahale, aga ka varakapitalistliku äribuumi sihtmärk. Viimase tõttu ületati nii varasemad raiemahud kui 1960ndate teise poole nn sajanditormi tagajärjed. Õeldu taustal väärib tunnustamist metsakasvatajate töö – see on olnud palju laiem kui pelgalt erialane tegevus.

Samamoodi on tunnustamist väärt ka käesolev metsaraamat – kui värskendav katse käsitleda Eesti ühe loodusvara saatust läbi terve sajandi. Loodetavasti kutsub hea eeskuju end järgima ning ilmub teisigi samalaadseid inimtegevuse aspekte ja alasid avavaid käsitlusi.

Kevadel 2002 Kadriorus

Arnold Rüütel

Eesti Vabariigi president

Tänuavaldus

Eesti Metsaselts tänab vabariigi presidenti härra Arnold Rüütlit, suurt loodusesõpra, kes vaatamata oma töökoormusele leidis aega meie raamatule eessõna kirjutamiseks. See on meile suureks auks, olles ühtlasi ka tunnustuseks Eesti metsandusele ja innustuseks selle töötajatele.

Kaupo Ilmet

Eesti Metsaseltsi esimees

Fotode autorid: A.Buldas, V.Jakobson, A.Juus, E.Kaar, H.Kasesalu, A.Kilk, E.Lõhmus, J.Matt, A.Nilson, A.Onemar, J.Paal, J.Pere, P.Pere, J.Pikk, E.Pääro, T.Randla, A.Raukas, Ü.Tamm, U.Uus, K.Voolma ja T.Õrd. Kasutatud on ka I.Etverki, K.Ilmeti, M.Marguse, A.Nilsoni, Ü.Pärna, A.Raukase ja L.Sääliku erakogudest, Eesti Metsakorralduskeskuse arhiivist, EPMÜ Metsandusliku uurimisinstituudi arhiivist, Filmi- ja Fotoarhiivist, Kilingi metskonna arhiivist, Sagadi metsamuuseumist, Tartu Linnamuuseumist ja ajakirjast Eesti Metsamees Eksiilis pärinevaid fotosid, mille autorid on teadmata.

Kaanel J. Pere foto

The photos were taken by: A. Buldas, V. Jakobson, A. Juus, E. Kaar, H. Kasesalu, E. Kask, A. Kilk, E. Lõhmus, J. Matt, A. Nilson, A. Onemar, J. Paal, J. Pere, P. Pere, J. Pikk, E. Pääro, T. Randla, A. Raukas, Ü. Tamm, U. Uus, K. Voolma and T. Õrd. In addition, use was made of photos by unknown authors from the private collections of I. Etverk, K. Ilmet, M. Margus, A. Nilson, Ü. Pärna, A. Raukas and L. Säälik as well as those originating from the records of the Estonian Forest Management Center, the Forest Research Institute of the Estonian Agricultural University, the Film and Photograph Archives, the Kilingi forest district, the Sagadi Forest Museum, the Tartu Town Archives and from the journal "Eesti Metsamees Eksiilis" [The Estonian Forester in Exile].

Cover photo by J. Pere

Tõlkinud Sulev Kivastik
Translated by Sulev Kivastik

Raamatu väljaandmist toetas Riigimetsa Majandamise Keskus.
This publication was supported by the State Forest Management Centre.

Väljaandja: Eesti Metsaselts

ISBN 9985-78-653-X